

REFERAT Miljøudvalget d. 12-11-2024

Mødedato	Tirsdag d. 12. november 2024 kl. 13:00
Mødested	Mødelokale 5
Mødedeltagere	Poul Erik Jensen, A, Karsten Byrgesen, Løsgænger, Michael Nielsen, C (Fravær), Preben Friis-Hauge, V, Annette Lundgaard, V, Simon Sharif Chowdhury , A (Fravær), Martin Schmidt Konradsen, Ø

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af revision af Råstofplan 2020.....	3
Godkendelse af initiativ til implementering af den regionale udviklingsstrategi vedr. "Borgerrettet u	5
Orientering vedr. ansøgninger om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af rødbrændende k	7
Orientering om jordforureningslovens § 52 vedrørende jordtilførsel til råstofgrave #.....	9
Orientering om regionens indsats mod PFAS #.....	11
Undersøgelser af sundhed og sygdom i Grindsted.....	13
Orientering om aktuelle sager.....	17
Eventuelt.....	18
Næste møde.....	19
Underskriftsside.....	20

Punkt 1: Godkendelse af revision af Råstofplan 2020

24/15436

Resumé

Regionsrådet skal hvert fjerde år beslutte, om der er behov for at lave en ny råstofplan. Beslutningen træffes på baggrund af en redegørelse, der forinden har været i offentlig høring. Redegørelsen har været i høring hen over sommeren, og både redegørelsen og de indkomne høringssvar peger på et behov for at revidere råstofplanen. Det indstilles, at det besluttet at revidere råstofplanen.

Sagsfremstilling

Regionen har til opgave at skabe rammer for råstofindvinding gennem en råstofplan. I råstofplanen skal der bl.a. planlægges for forsyningen i mindst 12 år. Formålet og indholdet i råstofplanen er kort beskrevet i vedlagte bilag ”Om råstofplanlægning”. Regionsrådet er gennem råstofloven forpligtet til at gennemgå råstofplanen hvert fjerde år for at vurdere, om der er behov for justeringer eller revision. Sidste gang spørgsmålet om revision blev behandlet i regionsrådet var den 27. februar 2023, hvor det blev besluttet, at der ikke skulle laves en ny råstofplan. Det blev samtidig besluttet at genoptage spørgsmålet om revision i slutningen af 2024.

Regionsrådet træffer beslutning om, hvorvidt Råstofplan 2020 skal revideres på baggrund af en redegørelse, der forinden har været i offentlig høring. Redegørelsen er vedlagt som bilag. Redegørelsen har været i høring i perioden den 12. juni – 6. september 2024. De høringssvar, der er modtaget under høringen, indgår i beslutningsgrundlaget. Der er modtaget 21 høringssvar fra kommuner, virksomheder og statslige myndigheder. Der er ikke modtaget bemærkninger fra borgere. [Man kan se alle indkomne høringssvar på regionens hjemmeside.](#)

I redegørelsen og i de indkomne høringssvar er der synspunkter og argumenter for at lave en ny råstofplan samt et høringssvar, der peger på at fortsætte med den gældende plan. Alle der har indsendt høringssvar, får direkte besked om regionsrådets beslutning om revision af den gældende råstofplan.

I bilaget ”Om råstofplanlægning” er der en nærmere beskrivelse af redegørelsen og de høringsvar, som regionen har modtaget, en beskrivelse af hvad en råstofplan er, samt strategi og indsatser i den nuværende Råstofplan 2020.

Forsyningssituationen

I redegørelsen er en vurdering af, hvor mange års forsyning, de udlagte graveområder rækker til (forsyningshorisonten). De udlagte graveområder dækker behovet for sand, grus og sten i mere end 30 år, når man ser på det samlede forventede behov i Region Syddanmark. Ser man på delområder, er der sand, grus og sten til mere end 17 år alle steder, bortset fra på Fyn. På Fyn er der til 12 - 14 års selvforsyning – muligvis kortere for nogle typer af råstoffer (opgørelse foretaget i juni 2024). Dermed er forsyningshorisonten på Fyn nu mindre end de 17 år, der var målet ved vedtagelsen af Råstofplan 2020. Forsyningshorisonten vil naturligt falde i planperioden, da råstofferne i de udlagte graveområder indvindes løbende.

I redegørelsen vurderes det også, at der i de eksisterende graveområder for gulbrændende teglværksler er ressourcer til mere end de 24 år, der er målsætningen i strategien i Råstofplan 2020. På Fyn er det usikkert, om der er rødbrændende ler til 24 år i de udlagte graveområder. I Varde-Esbjerg-området er der store interesseområder for teglværksler, men det sidste teglværk i området er lukket siden vedtagelsen af Råstofplan 2020. Det kan derfor overvejes, om der fortsat er behov for at reservere store arealer i Sydvestjylland til fremtidig indvinding af teglværksler.

Eventuel ny råstofplan

Råstofplan 2020 gælder frem til 2033. Hvis regionsrådet på baggrund af redegørelsen og høringen beslutter at revidere Råstofplan 2020, starter arbejdet med en ny plan.

På baggrund af redegørelsen og de indkomne høringssvar, indstiller administrationen, at Regionsrådet beslutter at revidere råstofplanen, det vil sige at der udarbejdes en helt ny plan. Derved vil der være mulighed for at formulere strategi og retningslinjer og formulere nye indsatser, der tegner retningen for de kommende års arbejde. Der vil desuden være mulighed for at udlægge nye arealer til råstofgravning og tage arealer ud af råstofplanen, fx hvis de er gravet færdige eller det har vist sig, at der alligevel ikke er en råstofinteresse.

Arbejdet med en ny råstofplan skal indledes med indkaldelse af idéer og forslag, hvor offentligheden kan komme med ønsker til indholdet i planen. Her forventes der input fra bl.a. kommuner med forslag til justeringer af retningslinjer og arealer, og at råstofbranchen kommer med ønsker til nye graveområder.

Hvis det besluttes at revidere råstofplanen, er det administrationens forventning, at en ny råstofplan kan træde i kraft ved udgangen af 2026.

Ved sidste revision af råstofplanerne blev alle fem regioners planer påklaget. Klagenævnet har hjemvist tre af de fem regioners råstofplaner ved sidste revision. Det er derfor administrationens vurdering, at der er en højere risiko end tidligere for, at en ny plan eller et tillæg hjemvises. Ved en hjemvisning vil det igen være Råstofplan 2020 der er gældende.

Såfremt Råstofplan 2020 ikke revideres, skal spørgsmålet om revision af råstofplanen tages op igen om senest fire år, dvs. i 2028. Råstofplan 2020 vil indtil da være gældende. Der vil i så fald være mulighed for at lave tillæg til den eksisterende plan.

Klimavurdering

Beslutningen om, hvorvidt der skal udarbejdes en ny råstofplan, har ikke i sig selv en betydning for klimaet.

Indstilling

Det indstilles, at Miljøudvalget anbefaler Regionsrådet at godkende:

At Råstofplan 2020 revideres.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Indstillingen anbefales over for Regionsrådet.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Redegørelse for råstofområdet - juni 2024.pdf

Bilag - Om råstofplanlægning oktober 2024

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury, A

Punkt 2: Godkendelse af initiativ til implementering af den regionale udviklingsstrategi vedr. "Borgerrettet udstilling af jordforureningsdata – øget tilgængelighed"

22/22914

Resumé

Der er afsat en ramme til Strategipuljen på 10 mio. kr. i 2024 til at realisere relevante initiativer inden for visionerne for den regionale udviklingsstrategi "Sammen om fremtidens Syddanmark". Det indstilles, at der bevilges 550.000 kr. til et initiativ om "Borgerrettet udstilling af jordforureningsdata – øget tilgængelighed", som bidrager til implementeringen af udviklingsstrategien.

Sagsfremstilling

Det fremgår af budgetaftale 2024, at der er afsat en ramme til Strategipuljen på 10 mio. kr. til at understøtte den regionale udviklingsstrategis visioner.

Tidligere (2021) er der til initiativet "Borgerrettet udstilling af jordforureningsdata" bevilget 300.000 kr. Dette har medvirket til at booste digitaliseringen og delingen af jordforureningsdata. Initiativet "Borgerrettet udstilling af jordforureningsdata – øget tilgængelighed" er et nyt initiativ i samme spor. Det indstilles, at der bevilges 550.000 kr. til dette initiativ, der skal gøre det væsentligste sagsmateriale let tilgængeligt for borgerne, også uden for åbningstid.

Administrationen har årligt mere end 1.200 henvendelser, hvor eksterne parter (borgere/ejendomsmæglere/advokater/samarbejdspartnere m.v.) beder om indsigt i sagsdokumenter på jordforurenings- og råstofområdet.

Administrationen arbejder kontinuerligt for at formidle samt øge tilgængeligheden af regionens data til borgerne via nye innovative og borgervenlige løsninger. Det skal være nemt og hurtigt for borgerne at få oplysninger om deres ejendom.

Administrationen bruger for nuværende ca. 1,5 årsværk på at besvare henvendelser. Når regionen gør det nemmere for borgerne at finde oplysninger, kan administrationen fokusere ressourcerne på opgaver, som giver mere miljø for pengene. Det nye system (onlinearkiv) vil gøre det muligt for borgerne at logge ind og se væsentligt sagsmateriale uafhængigt af åbningstid.

Som en del af initiativet vil administrationen desuden tilknytte væsentlige sagsdokumenter fra journalsystemet (indledningsvist afgørelsesbreve samt rapporter for undersøgelser og afværger) bagudrettet for 1-2 år fra idriftsættelse. Efterfølgende suppleres løbende med nye dokumenter og derudover med historiske dokumenter, når disse efterspørges fra borgere og samarbejdspartnere.

Initiativet bidrager til realisering af den Regionale Udviklingsstrategi "[Sammen om Fremtidens Syddanmark](#)", den tværgående "[Digitaliseringsstrategi](#)" samt strategispor og mål i "[Rent Vand og Jord](#)".

En nærmere uddybning af initiativet fremgår af bilag 1.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles, at Miljøudvalget anbefaler Regionsrådet at godkende:

At der bevilges 550.000 kr. til initiativet ”Borgerrettet udstilling af jordforureningsdata – øget tilgængelighed” fra Strategipuljen 2024.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Indstillingen anbefales over for Regionsrådet.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 - Beskrivelse af ”Borgerrettet udstilling af jordforureningsdata – øget tilgængelighed”

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A

Punkt 3: Orientering vedr. ansøgninger om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af rødbrændende ler, Als, Sønderborg Kommune #

22/17619

Resumé

Lodsejerne af hhv. matr. nr. 1 og 185 og matr. nr. 370, 665 og 101b Svenstrup Ejerlav, Sønderborg Kommune, har søgt om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af rødbrændende ler i en 10-årig periode på to sammenhængende områder på hhv. 8,2 ha og 6,8 ha i Sønderborg Kommune. I begge ansøgninger søges der om at indvinde af 60.000 m³ rødbrændende ler pr. år.

Arealerne ligger uden for graveområde og uden for interesseområde i Råstofplan 2020.

Administrationen har truffet afgørelse om, at ansøgningerne er omfattet af krav om miljøvurdering, og ansøger skal derfor udarbejde en miljøkonsekvensrapport. Sagen er til orientering.

Sagsfremstilling

Lodsejerne af hhv. matr. nr. 1 og 185 og matr. nr. 370, 665 og 101b Svenstrup Ejerlav, Svenstrup har søgt om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af rødbrændende ler på 8,2 ha på dele af matr. nr. 1 og 185 og på 6,8 ha på dele af matr. nr. 370, 665 og 101b Svenstrup Ejerlav, Svenstrup i Sønderborg Kommune.

De ansøgte arealer er sammenhængende og ligger uden for graveområde og uden for interesseområde i Råstofplan 2020. Arealerne ligger i umiddelbar nærhed til generationsforureningen ved Himmark Strand.

Der er søgt om indvinding af 60.000 m³ rødbrændende ler pr. år i en 10-årig periode i begge ansøgninger. Rødbrændende ler indvindes i en dybde 1-2 meter under terræn. Der indvindes ikke under grundvandsspejl.

Ansøgerne ønsker at indvinde den rødbrændende ler inden oprensningen ved Himmark Strand iværksættes, da store dele af arealerne skal anvendes til oplagsplads/ materialeplads ved oprensningen. I forbindelse med planlægningen af oprensningen er der indgået private aftaler mellem Danfoss og lodsejerne om råderet over arealerne, mens oprensningen foregår.

Regionen har truffet en screeningsafgørelse om, at ansøgningerne er omfattet af krav om miljøvurdering. Der er ikke indkommet høringssvar eller klager under processen. Det betyder, at ansøger skal udarbejde en miljøkonsekvensrapport.

Inden ansøger udarbejder miljøkonsekvens-rapporten, skal administrationen udarbejde et afgrænsningsnotat, som peger på de emner, der skal redegøres for i miljøkonsekvensrapporten. Screeningsafgørelsen peger på, at emner som støj, gravning inden for beskyttet strandeng og strandbeskyttelseslinje, beskyttelse af sten og jorddiger og tilstedeværelse af bilag IV-arten løvfrø skal belyses nærmere i en miljøkonsekvensrapport. Store dele af de ansøgte arealer er berørt af oprensningen af generationsforureningen på Himmark Strand, hvorfor et eventuelt samspil med oprensningen på Himmark også bør belyses nærmere i en miljøkonsekvensrapport.

Da der oftest er tale om en længerevarende proces med udarbejdelse af miljøkonsekvensrapport og indvindingstilladelse og med de lovbundne høringsperioder, der er knyttet hertil, kan det blive vanskeligt at nå at indvinde ler, inden oprensningen går i gang på Himmark Strand.

Administrationen er ikke bekendt med, hvor lang tid det vil tage ansøger, at udarbejde miljøkonsekvensrapporten for de to ansøgte arealer.

I Råstofplan 2020, retningslinje 7.4.2 fremgår, at regionen kan meddele tilladelse til indvinding af rødbrændende ler til en dybde på 2 meter under terræn i det åbne land, hvis det ikke er i strid med andre væsentlige hensyn. Det er Miljøudvalget, der skal beslutte, om der kan meddeles tilladelse hertil, hvorfor sagen forelægges til beslutning på et senere tidspunkt.

Når den offentlige høring af miljøkonsekvensrapporten er udløbet, vil administrationen udarbejde en indstilling om sagen til Miljøudvalget, som skal beslutte om miljøkonsekvensrapporten kan danne grundlag for en råstofindvindingstilladelse.

Klimavurdering

Orientering om ansøgningerne om indvinding af rødbrændende ler har ikke i sig selv betydning for klimaet.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Til orientering.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 Arealer med leransøgningerne

Bilag 2 Oversigtskort

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury, A

Punkt 4: Orientering om jordforureningslovens § 52 vedrørende jordtilførsel til råstofgrave #

24/24912

Resumé

Det fremgår af jordforureningsloven § 52, at det er forbudt at tilføre ren såvel som forurenede jord til nuværende eller tidligere råstofgrave. Miljøudvalget har ved forskellige lejligheder stillet en række spørgsmål til, hvordan reglerne om jordtilførsel til råstofgrave fungerer.

Der gives på mødet en orientering vedr. de regler, som regionen skal følge samt hvilke konsekvenser det kan have.

Sagsfremstilling

Det fremgår af jordforureningsloven § 52, at det er forbudt at tilføre ren såvel som forurenede jord til nuværende eller tidligere råstofgrave. Forbuddet blev tilføjet loven efter, at en række undersøgelser i 1990'erne viste, at der blev fundet fremmedstoffer i langt de fleste råstofgrave, hvor der blev tilført jord.

Det er muligt at få en dispensation fra forbuddet, men en lang række afgørelser fra Miljø- og Fødevareklagenævnet har tydeliggjort, at dispensationer kun kan meddeles, når der er sikkerhed for, at der ikke kan ske forurening af grundvandet hverken på kort eller lang sigt. Nævnet har endvidere gentagne gange pointeret, at risikoen for påvirkning af grundvandet består selv ved tilførsel af ren jord, dels på grund af humusstoffer, dels fordi der ofte er tale om placeringer af store mængder jord.

Regionen modtager årligt ca. 5-10 ansøgninger om at få en dispensation til at tilføre jord til en aktiv eller tidligere aktiv råstofgrav. Der er i dag 19 dispensationer i regionen.

Administrationen foretager ved hver ansøgning en konkret vurdering og kan efter nævnets praksis alene meddele en dispensation, hvor geologien i form af fx et ikkegennemtrængeligt lerlag giver så godt som absolut sikkerhed for, at grundvandet ikke påvirkes. Hvis en råstofgrav gennem en periode har modtaget jord med dispensation fra en tidligere myndighed, betyder den restriktive tilgang, at man ikke kan forvente at modtage en ny dispensation, når den gamle udløber.

Kommunerne har myndighedsansvaret for at anvise, hvor overskudsjord fra forskellige projekter skal placeres. Kommunerne anviser til godkendte lokaliteter, heriblandt tidligere eller aktive råstofgrave.

I Danmark produceres der årligt store mængder overskudsjord i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder. Det er i dag en udfordring at finde ud af, hvor jorden skal placeres. Hvis overskudsjorden i større grad kunne anvendes som byggemateriale fx i forbindelse med projekterne kunne det medvirke til at sænke forbruget af de ikke-fornybare råstofressourcer.

Klimavurdering

Orientering om jordforureningslovens § 52 vedrørende jordtilførsel til råstofgrave har ikke i sig selv betydning for klimaet.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-06-2024

Blev udsat.

Michael Nielsen, Karsten Byrgesen og Annette Lundgaard deltog ikke i behandlingen af punktet.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Til orientering.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A

Punkt 5: Orientering om regionens indsats mod PFAS #

21/66804

Resumé

Region Syddanmark modtog i 2023 en permanent bevilling på 3,3 mio. kr årligt til en øget indsats, særligt til indsatser mod PFAS. Administrationen har udarbejdet en status for indsatsen, der indgår i Danske Regioners redegørelse til Miljøministeriet for regionernes indsats i perioden 2021-2024. I april 2024 fremlagde regeringen en national PFAS-handlingsplan for en styrket indsats mod PFAS.

Der orienteres om Region Syddanmarks seneste status, samt om regeringens PFAS-handlingsplan og det kommende arbejde med PFAS i Region Syddanmark.

Sagsfremstilling

Region Syddanmark har siden 2017 rutinemæssigt undersøgt for PFAS i grundvandet for udvalgte brancher. Det var dog fundet af en meget kraftig PFAS-forurening ved en brandøvelsesplads i Korsør i 2021, der satte nationalt fokus på PFAS-stofferne.

Region Syddanmark har i 2023 fået en permanent bevilling på 3,3 mio. kr. årligt til en øget indsats, særligt til indsatser mod PFAS. Beløbet indgår i budgettet for Vand og Jord, og disse midler er anvendt til gennemførelse af PFAS-undersøgelser, og revurdering af gamle sager efter grænseværdierne for PFAS i grundvand blev sænket i efteråret 2021.

Administration har senest i marts 2023 orienteret om status for indsatsen.

PFAS-brancher

Antallet af brancher, der kan relateres til anvendelse af PFAS-forbindelser er blevet opdateret siden 2014 i takt med, at ny viden er kommet til på tværs af regionerne. Således er der i dag 17 brancher, mod tidligere 5 brancher, hvor der er viden om brug af PFAS-stoffer.

Brandøvelsespladser

Der er pt. kendskab til 54 brandøvelsespladser beliggende i Region Syddanmark. Regionen har i løbet af 2022-2024 undersøgt 16 af disse, da de ligger inden for regionens indsats. Der skal udføres yderligere undersøgelser på 6 af dem, og igangsættelse af aktiviteter afhænger i et par tilfælde af kommunens påbudsvurdering. 13 af pladser er undersøgt af andre aktører. Det kan være en kommune, Forsvarets Ejendomsstyrelse eller privat aktør.

Børneinstitutioner

Der er gennemført en særlig indsats over for mulig PFAS-forurening på børneinstitutioner. I samarbejde med kommunerne er der udvalgt 10 institutioner og/eller legepladser, hvor jorden er undersøgt for indhold af PFAS. På ingen af dem, er der konstateret PFAS-forurening.

Region Syddanmarks undersøgelser

Administrationen har pr. 22. august 2024 undersøgt grundvandet på 514 lokaliteter med i alt 2.820 analyser af grundvand. Der er ligeledes analyseret for PFAS i overfladevandsundersøgelser, og jorden er analyseret på 80 lokaliteter, på primært

brandøvelsespladser og børneinstitutioner.

Der er fra 2022 udført større PFAS-undersøgelser, på årligt 14-15 lokaliteter, hvor fokus rettes primært mod anvendelse af PFAS-forbindelser. Det er f.eks. garverier og overfladebehandling af metaller, samt tekstil- og tæppefabrikker. Resultaterne viser, at især store garverier kan være en betydelig kilde til PFAS-forurening, og der forventes en yderligere indsats på nogle af de undersøgte lokaliteter.

National handleplan for PFAS

Regeringen har indgået aftale om den første nationale handlingsplan mod PFAS-forurening. I denne er afsat en pulje på 100 mio. kr. til at oprense punktkilder, der er forurenede med PFAS. Der er endnu ikke fremkommet en plan fra regeringen om udmøntning af midlerne. Det forventes, at en del af midler kan anvendes til undersøgelser, og til test og udvikling af oprensningsteknologier.

Kommende arbejde med PFAS i Region Syddanmark

Administrationen fortsætter med at analysere for PFAS i grundvandet på alle relevante lokaliteter som led i regionens almindelige indsats. Desuden undersøges fortsat lokaliteter med brancher, der har stort potentiale for at forårsage en PFAS-forurening.

Der planlægges ligeledes systematisk kortlægning af nye brancher, fx brandstationer, som ikke tidligere er undersøgt. Ligeledes er den igangværende revurdering af de ældre sager en anden stor opgave.

Endelig støttes udvikling af nye metoder og viden om PFAS fra Den Syddanske Udviklingspulje.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget en klimavurdering af aktiviteterne nævnt i denne orientering, idet de ikke bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Til orientering.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Bilag 1: Aftale om en national handlingsplan for PFAS

Bilag 2. Danske Regioner - Regionernes indsats over for PFAS 2021-2024

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury, A

Punkt 6: Undersøgelser af sundhed og sygdom i Grindsted

24/37160

Resumé

I 2018 blev der udarbejdet en registerbaseret undersøgelse af forekomsten af sygdom i Grindsted i forhold til sammenlignelige byer. I 2022 blev det besluttet at lave yderligere tre undersøgelser. Nu er de tre undersøgelser afsluttet. Den udvidede forskergruppe har drøftet undersøgelseerne og givet nogle anbefalinger til regionen. 17 ud af 19 forskere står bag anbefalingerne, mens to forskere har sendt en redegørelse til regionen den 18. oktober 2024, hvori de forklarer, hvorfor de ikke står bag anbefalingerne.

Med denne sag foreslås det, at den udvidede forskergruppes anbefalinger tages til efterretning, samt at det om 3-5 år overvejes at gentage registerundersøgelsen i Grindsted og de sammenlignelige byer.

Sagsfremstilling

På baggrund af bekymring for sygdom og sundhed blandt borgere i Grindsted tog Regionsrådet i 2018 initiativ til at få udarbejdet en registerbaseret undersøgelse af forekomsten af sygdom i Grindsted i forhold til sammenlignelige byer i Danmark.

Statens institut for Folkesundhed på Syddansk Universitet gennemførte undersøgelsen, som viste, at bekymringen for forhøjet sygdom i Grindsted ikke kunne bekræftes i de tilgængelige registerdata. Der var for nogle sygdomme en forhøjet forekomst, mens der for andre var en lavere forekomst.

På baggrund af ny viden om mindst fem nye tilfælde af ALS i Grindsted efter sundhedsundersøgelsens afslutning, og på baggrund af kritik af forløbet i 2020, tog Region Syddanmark i slutningen af oktober 2021 initiativ til at lave en åben invitation til forskere og eksperter med indsigt i området med henblik på at få en ny vurdering af resultaterne af sundhedsundersøgelsen samt en vurdering af, om der burde sættes yderligere undersøgelser i gang omkring sundhed og sygdom i Grindsted.

Regionsrådet blev på mødet den 28. februar 2022 orienteret om drøftelserne i den nye, udvidede forskergruppe. Forskergruppen endte med at fremsende en enstemmig anbefaling om at gå videre med tre undersøgelser i Grindsted.

Endvidere blev det anbefalet at holde projektet ”Sygdomsforekomst blandt borgere i Grindsted: Opdatering” åbent for gentagelse om fem år, og at der efter gennemførslen af de tre projekter ville kunne træffes beslutning om evt. igangsættelse af et fjerde projekt.

Nu er de tre sundhedsundersøgelser afsluttet, og der har været afholdt to borgermøder i Grindsted, henholdsvis den 5. februar og den 15. august 2024. De tre undersøgelser er vedlagt som bilag 1.

Metodemæssige overvejelser

Helt generelt har registerstudier mange styrker, men også en svaghed i forhold til sjældne sygdomme i mindre populationer, hvor konfidensintervallet (sikkerhedsmargen) ofte bliver ganske store, hvilket gør det svært at bevise, om en given sygdom optræder mere hyppigt eller ej. Se bilag 8. Derfor blev registerundersøgelsen, hvor man ser på hyppigheden af sygdom, suppleret med to nye studier med andre metoder. Her ser man bl.a. på den mængde af fremmede stoffer, der er

målt, hvor disse stoffer findes, og om man kan forvente en effekt på mennesker. Når man tolker de samlede resultater fra alle studier, sammenholder man således både sygdomsforekomsten og tilstedeværelse og mængder af giftstoffer.

Forskergruppens anbefalinger

Den udvidede forskergruppe afholdt den 21. august 2024 et møde, hvor de tre undersøgelser blev drøftet. På baggrund af mødet fremsendte formand for forskergruppen, professor Jesper Bo Nielsen den 29. september 2024 forskergruppens anbefalinger til regionen. Vedlagt som bilag 2.

Anbefalingerne, som 17 af forskergruppens 19 medlemmer kan tiltræde, er:

1. Anvendelsen af private havevandsboringer til fx drikkevand, badevand, eller til hjemmedyrkede fødevarer kan give anledning til en uacceptabel sundhedsrisiko for brugerne. Det samme gælder badning og fiskeri i søen. Det må derfor anbefales, at borgerne følger de af kommunen allerede etablerede regler og begrænsninger på disse områder. Det er i den forbindelse uhyre væsentligt, at denne information formidles professionelt og på en måde til borgerne, der ikke skaber unødigt frygt og usikkerhed i forhold til specielt tidligere eksponering. Der er alene tale om, at sandsynligheden for en sundhedspåvirkning har været øget fra et lavt niveau til et lidt højere niveau. Risikoen i Østbyen må forventes at være mindst, også over tid, da forureningsfanen fra Grindstedværket ikke har spredt sig under dette område.
2. Ser man bort fra vand fra havevandsboringer, å, og søen, så er forskergruppen enige om, at resultaterne fra de tre undersøgelser ikke giver anledning til mistanke om, at miljøet i Grindsted i dag udgør en uacceptabel sundhedsrisiko for borgerne.
3. Ser man bort fra vand fra havevandsboringer, å, og søen, så er forskergruppen enige om, at de opnåede resultater fra de tre undersøgelser for nuværende ikke giver anledning til en bestyrket mistanke om, at ALS i dag udgør en specifik og uacceptabel risiko for borgerne i Grindsted.
4. Der er enkelt sygdomme (ALS, prostata- og skjoldbruskkirtelkræft), som forskergruppen havde særlig opmærksomhed på. Gruppen anbefaler, at regionen overvejer om 3-5 år at opdatere tallene for forekomst af disse lidelser i Grindsted og de sammenlignelige byer.

Region Syddanmark har videreformidlet anbefaling 1 til Billund Kommune, da den omhandler anbefalinger til kommunen vedrørende information til borgerne i Grindsted.

Region Syddanmark har bedt formand for forskergruppen, professor Jesper Bo Nielsen, om en uddybende beskrivelse af, hvad der ligger til grund for, at der er to forskere, der ikke kan tiltræde anbefalingerne samt en beskrivelse af, hvad der ligger til grund for, at forskergruppen anbefaler, at regionen bør overveje at opdatere tallene for forekomst af enkelt sygdommene ALS, prostata- og skjoldbruskkirtelkræft i Grindsted og de sammenlignelige byer om 3-5 år. Spørgsmålene og Jesper Bo Nielsens svar fremgår af bilag 3 og 4.

De to forskere, der ikke står bag forskergruppens anbefalinger, har afsendt en redegørelse til regionen den 18. oktober 2024, hvori de forklarer, hvorfor de ikke står bag anbefalingerne. Redegørelsen samt bemærkninger til redegørelsen fra forskergruppens formand Jesper Bo Nielsen er vedlagt som bilag 5 og 6.

Anbefalingerne fra den udvidede forskergruppe blev drøftet på møde i den politiske følgegruppe for Grindsted-forureningerne den 9. oktober 2024, hvor formanden for forskergruppen Jesper Bo Nielsen deltog for at folde anbefalingerne ud. Referat af mødet er vedlagt som bilag 7.

Sagen behandles i Sundhedsudvalget den 5. november, Miljøudvalget den 12. november, Forretningsudvalget den 13. november og Regionsrådet den 25. november 2024.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget en klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles, at Miljøudvalget anbefaler Regionsrådet:

At den udvidede forskergruppes anbefalinger tages til efterretning.

At det om 3-5 år overvejes at gentage registerundersøgelsen i Grindsted og de sammenlignelige byer.

Beslutning i Sundhedsudvalget den 05-11-2024

Sundhedsudvalget anbefaler Regionsrådet:

At den udvidede forskergruppes anbefalinger tages til efterretning.

At det om 3-5 år overvejes at gentage registerundersøgelsen i Grindsted og de sammenlignelige byer - efter politisk beslutning.

Pernelle Jensen og Henriette Schlesinger deltog ikke i sagens behandling.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Indstillingen anbefales over for Regionsrådet.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 1. rapport: Sygdomsforekomst blandt borgere i Grindsted

Bilag 1 2. rapport: Borgerundersøgelsen i Grindsted - rapport

Bilag 1 3. rapport: Human risikoanalyse af Grindstedforureningerne

Bilag 2 Anbefalinger til regionen vedrørende resultaterne fra de tre sundhedsundersøgelser i Grindsted

Bilag 3 Ønske om supplerende beskrivelser (mail til Jesper Bo Nielsen)

Bilag 4 Svar på ønske om supplerende beskrivelser (fra Jesper Bo Nielsen)

Bilag 5 Redegørelse fra Claire Meehan og Aase Frandsen om Grindstedforureningerne (mail inkl. bilag)

Bilag 6 Svar på redegørelse fra Aase Frandsen og Claire Meehan (fra Jesper Bo Nielsen)

Bilag 7 Referat fra møde i den politisk følgegruppemøde 2024-10-09

Bilag 8 Styrkeberegninger ved registerundersøgelser

Bilag 9 Den udvidede forskergruppe

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A

Punkt 7: Orientering om aktuelle sager

24/361

Sagsfremstilling

Administrationen vil på mødet orientere om følgende sager:

- Sag vedr. tidligere råstofgravning og tilførsel af jord på Vranderupvej i Kolding Kommune.
- Status for principper for opstilling af vedvarende energianlæg i råstofområder.
- Afsluttede forureningsundersøgelser på Dyrehavegårdsvej 38 (GORI-grunden) i Kolding.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Administrationen orienterede om sag vedr. tidligere råstofgravning og tilførsel af jord på Vranderupvej i Kolding Kommune, status for principper for opstilling af vedvarende energianlæg i råstofområder og afsluttede forureningsundersøgelser på Dyrehavegårdsvej 38 (GORI-grunden) i Kolding.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A

Punkt 8: Eventuelt

24/361

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Annette Lundgaard orienterede om møde i Danske Regioners Udvalg for Miljø og Klima, hvor der bl.a. blev givet ros til afholdelse af Råstofårsmøde 2024.

Administrationen gav en kort status på forureningen ved Himmark Strand og orienterede om Skats fokus på indberetninger vedr. indtægter fra råstofgravning m.v.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A

Punkt 9: Næste møde

24/361

Sagsfremstilling

Næste møde er tirsdag den 3. december 2024 kl.15.00-18.00 i regionshuset.

Udvalgsmødet den 3. december 2024 kl. 15.00-18.00 udvides med 2 timer fra kl. 13.00-15.00, hvis regionsrådet på regionsrådsmødet den 25. november 2024 godkender en revision af råstofplanen. Formålet med udvidelsen er en temadrøftelse om revision af råstofplanen.

Mødeplanen for 2025 er:

- Tirsdag den 14. januar 2025 kl. 14.00-16.00.
- Tirsdag den 4. februar 2025 kl. 12.00-15.00.
- Torsdag den 27. februar 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 8. april 2025 kl. 11.00-14.00.
- Tirsdag den 13. maj 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 3. juni 2025 kl. 10.00-13.00.
- Tirsdag den 12. august 2025 kl. 13.00-15.00.
- Tirsdag den 9. september 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 7. oktober 2025 kl. 12.00-15.00.
- Tirsdag den 11. november 2025 kl. 13.00-16.00.
- Tirsdag den 2. december 2025 kl. 15.00-18.00.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 12-11-2024

Næste møde er tirsdag den 3. december 2024 kl.15.00-18.00 i regionshuset.

Michael Nielsen og Simon Sharif Chowdhury deltog ikke i sagens behandling.

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A

Punkt 10: Underskriftsside

24/361

Fraværende Michael Nielsen, C, Simon Sharif Chowdhury , A